

11.5.2020

Takainallšem vuä'ppõõzz paššnem vuâsttatuâttmõõzz kiõččâmnää'lest universitee'ttid, âmmatpââimõs-škoolid, de lookkjiškooultõõzz, âmmatlai škoultõõzz, poodđ čuõvtemtuâjj da tiuddâkksai vuâđđmätt'tõõzz riâššjid â'lddmätt'tõs rää'jteei mie'rrõõzzi pu'rğğummšest

Lää'jjuvâđđää'šš da tuâimmjemvä'lddvuõđ

Pâššnemkõpplää'jj (1227/2016) 8 § meâldlen vu'vddvaaldšemve'rğğkoontâr suâvat õ'hte da välvv paššnummši vuâsttatuâsttmõõžž vuu'din. Puõččihâiddamvuu'd kâ'ddõhttõs ohjjad da stâän koo'ddid da sosiaalhuõl da tiõrvâsvuõttuõl tuâimmjemõhttõõggid paššnemkõõvi vuâsttatuâsttmest, ooudâsvee'kk vooudlen paššnemkõõvi diagnostikk da hââid de čiolgâd epidemiaid õõutsââ'jest koo'ddivui'm. Vu'vddvaaldšemve'rğğkoontâr da tõn tuâimmjemvuu'd puõccihâiddamvuu'di kâ'ddõhttõõzz rä'jje õhttsažtuâjj paššnemkõõvi vuâsttatuâsttmest. Vu'vddvaaldšemve'rğğkoontâr rääjj tån lää'jjest šiõttuum vaaldšemvuõđlaid tu'mmstõõggid ââ'neen pue'rren puõccihâiddamvuu'd kâ'ddõhttõõzz spesiaalva'steemvuu'd da Tiõrvâsvuõđ da pue'rrie'llem strooi'tel ä'sštobddmõš. Pâššnemkõpplää'jj (1227/2016) 9 § meâldlen kââ'dd õõlgtemvuõttân lij riâššâd vuu'dstes tån lää'jjest mie'rroom paššnemkõõvi vuâsttlâ'sttemtuâjj vue'ssen meertiõrvâsvuõtt-tuâjj nu'tt mä'htt meertiõrvâsvuõttlää'jjest (66/1972), tiõrvâsvuõttlää'jjest da tån lää'jjest šiõttee. Pâššnemkõõvi vuâsttlâ'sttemtuõjju kooll tån lää'jjest paššnemkõõvi cõggmõš, ääi'jeldtuõđstummuš da seu'rjummuš, epidemia čiolgummšen le'be vuâsttatuâsttjen taarbšem tuâimm de paššnemkõ'ppe puõccjam le'be panntiõrvvsen jurddum tu'tkkummuš, hâidd, da tälkkamallšem tõrgsmõš de hâiddu kolljeei infektoi vuâsttatuâsttmõš.

Vuä'ppözz öölg'tös

Valdiasuávtös uu'di 6.5.2020 vuáđđjuurdu'mmstöögg plaanást koronakriis vaaldšem hybridstrategian. Tu'mmstöögg mie'ldd lookjiškoouli, ämmatlai mättstroi'ttli, ämmatpääimös-škoouli, universitee'tti, poodđ čuövtemtuâjj da tiuddâkksai vuáđđmätt'töözz sōō'ji äänmōš mätt'tō'sse vaaldše 14.5.2020 ää'ljeen pääššnemkōpllää'jj meáldlain tuáimin. Valdiasuávtös kuuitâg ra'vvai, štō universitee'ttin, ämmatpääimös-škooulin, lookjiškooultöözzâst juä'tkķe ougglesmätt'tōs lookkâmpââ'jj lo'ppe. Škooultöözz riáššâi tu'mmje jiiij, mōōn mie'rin ä'lddmätt'tōs taarbše'mmen reä'sše. Ķeässa ä'lddmätt'tōs reä'sše veä'lğgesvuōđ da hygieniavuä'ppözzid jää'kķtee'l.

Tän vuä'ppözz öölg'tös lij staañad universitee'tti da ämmatpääimös-škoouli de lookjiškooultöözz, ämmatškooultöözz, poodđ čuövtemtuâjj da tiuddâkksai vuáđđmätt'töözz riáššjid čōōđted mätt'tōs da jee'res mättjemstroi'ttli sōō'jin riáššum tuáimmjummuš staañjen koronaepidemia poodd. Vuä'ppōs jää'kķtee'l vuei'tte öōccceed pääššnemriisk mättjemstroi'ttlin.

Mätt'tō'sse da jee'res mättjemstroi'ttli sōō'jin riáššum tuáimmjummuš ij vuäžž vuässōōttâd panntiōrvvsen

Koronavirus tuejjad vuōiññjōsinfektio, koon öudldōōzz vuei'tte lee'd koss, čoodd-čuáccmōš, žaar, rá'ddsä'lbbummuš, teä'kķčue'ccem, čâu'jjvääi'v da vuei'vvčuōccmōš

(<https://thl.fi/fi/web/infektiaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>)

Mätt'tōōtti le'be u'čtee'l ij öōlg vuässōōttâd ä'lddmätt'tō'sse le'be jee'res mättstroi'ttel sōō'jin riáššum tuáimmjummuš, ko'st liä jee'res oummu seämma ääi'j pääi'k ä'lñn, tâ'l gu su'st lij ni mu'vddem kō'ppe vii'ttjeei oudldōs. Järssi mättstroi'ttel sōō'jin tue'jjeei le'be to'ben kue'ssje'mmen ij še öōlg pue'tted mättstroi'ttel sâjja panntiōrvvsen. Tâ'l gu kii-ne puâccai peei'v poodd, älgg son samai sōrgg vue'lğged mättstroi'ttlest le'be siirdčōōttâd jee'res sâjja. Oudldōōzza ä'lğge tuáimmjed pääikla tiōrvâsvuōttve'rğgnee'kķi vuä'ppöōzzi mie'ldd da lee'd öhttvuōđâst vuáđđtiōrvâsvuōđhuō'lle le'be tuâjitiōrvâsvuōđhuō'lle da ooccōōttâd to'ben vuäžžum vuä'ppi meáldlen koronavirustee'stid.

Tâ'l gu mättstroi'ttel öhttvuōđâst äärri aassâmsââ'jest jâlstei mätt'tōōtti puâccai, älgg mättstroi'ttel vä'ldded öhttvuōtt mättstroi'ttel tuáimmjemsââ'jjkââ'dd pääššnemkōōvin va'steei öhttō'kķe vue'jji da öōlg'tōōzzi tuáimi arvvtōōllmōššân.

Riskkä'rttla kolljeei

Riskkä'rttlid koll'jee'jid älgg epidemia poodd veä'ltted palddkontaaktid, jiä ka ä'lddmätt'tö'sse vuässööttmõš siässöõđ si'jjid.

Tuõđäs koronaviruskõöv riskkä'rttel: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/vakavan-koronavirustaudin-riskiryhmat>

Mättstroittlin tue'jjei oummi vue'ssen tuáimmjemnäá'll vuáđđee tuájjuvddi raajjâm riskka'rvvõ'sse. Tiõrvâsvuõttuõll stään tuájjuvddi riskka'rvvõõzzâst.

Taarbte'mes fyyslaid kontaktid älgg veä'ltted

Koronavirus pääššan vuõss-sää'jest kuášnnjõspášnee'jen (<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>)

Mättstroittlin veä'ltte vue'jjid,koin leä'p vuõ'i'ggest kuõsktõõzzâst järnsivui'm. Škooultõõzz riáššâi da mättstroittel tuáimmjemsää'jjkää'dd pääššnemkõõvin va'stteei õhttõk vuä'ppste taarb mie'ldd tää'r'kben tuáimmjemnäa'lid.

- Mättstroittli mätt'temtuáimmu da jeä'rab lää'jjmie'rreem tuáimmjumšä jiä õõlgat takai nârrjemrää'jtõõzzid. Jõnn naroodi noorõõttmõõžžid,mä'htt ceälai mättstroittel ka'tti lopp-prää'znkid, ij kuuitâg õõlg riáššâd.
- Valdiasuávtõõzz kuä'ss kuä'ss-a viõggâst áárrai nârrjemrää'jtõõzz, kuõskki ra'vvjõs da vu'vddvaaldšemve'rõõkonttri naroodi noorõõttmõš kuõskki pääššnemkõõplää'j meâldlaid tu'mmstõõggid jää'kkte mättstroittli riáššâm naroodi noorrõõttmõõžžin
- Kuuitâg gu mätt'tõõzz reä'sše šuurab vuässõõttiä'rttlid (ouddmiárkkân jõnn looggtõsnoorõõttmõš), älgg äü'kkta'tted ougglösõhttvuõđid.
- Järnsi gu mätt'tõõttji da persoonkää'dd áármõš mättstroittel vuu'din, vuei'tte mättstroittel jiijjâz tu'mmstõõggin räá'jted.
- Pääimõs-škoouli va'ljeem kiččlá'ttemääi'j riáššmest ou'dde jeä'rben vuä'ppõs
- Palddkontakt veä'lttumšen staankõõski ää'nnem vuei'tlvažvuõtt älgg staañâd päi'kk riáššmõõžžin: oummimie'rr älgg räá'jted nu'tt, štõ oummi kõ'skkẽ kuáđđai 1 – 2 m.
- Mätt'tõsrestrant le'be jee'res poorrâmsõõ'jid vuäi'tt ää'nned puá'rddsâ'stten, poorrâmsiâtt älgg lee'd vuei'tlvažvuõtt veä'ltted palddkontakt da seill'jed 1 – 2 m staankõskk jee'res poorrjid. Hygieniast älgg huõllâd porrmõš raajjâm da – jue'kkem de poorrâm poodd.
- Mättstroittel õhttvuõđâst áárrai aassâmsää'jest mätt'tõõttji vuei'tte jâlsted juõkkum lõõnjin, tâ'l gu kõõččmest lij ku'kesäiggsast jeälstummšest. Vuä'nkãžäiggsaž aassâm kõskkvuõ'tte tuu'mid rä'jje pääiklen konsultâ'sttee'l taarbše'mmen pääššnemkõõvin va'stteei õhttõk.

Mättstroi'ttel älgg äâ'nned k̄ee'rij aassâd puõ'tti oummin lõõnji mie'ldd, štõ p̄âššnemkuõrtõs lij v̄uei'tlvaž m̄âñrlubun.

Tuâjjiõrvâsvuõttstroi'ttel vuä'ppõs tuâjja:
<https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-tyontekijalle>

Šiõgg k̄iõtt- da koossâmhygienia uu'ccad k̄õõv p̄âššnummuž

Koronavirus p̄âššan vuõss-sââ'jest kuâšknjõsp̄âššnee'jen
(<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19>)

Puârast mättjum koossâm- da k̄iõttthygienia uu'ccad k̄õõv p̄âššnummuž. Pue'res naa'lid ohjeei teâdtõsmateriaal siâsstâ'lle jue'k̄k̄emnalla mättstroi'ttlest tuejjlaid da mätt'tõõtjid teâdste'mvuõđ lââ'zztummsen

- Puk mättstroi'ttlest ä'sšlõ'stti p̄â'sse k̄iõđeez p̄âi gu puä'tte äuggan sizz da ouddâl poormest, de p̄âi gu k̄â'snne le'be k̄â'sse le'be gu k̄iõđ liâ kuõ'sttjen sâhssai. K̄iõđ ä'lğge ko'sk̄keed õ'htešt äâ'nmem k̄iõttsekkampõmmjin.
- Tâ'l gu k̄iõttpõõssâm v̄uei'tlvažvuõtt i'lla, älgg äâ'nned k̄iõttšku'lljõs. K̄iõttšku'lljõs älgg lee'd hiâlpeld vuäžžamnalla.
- Kâšñnjõõzz le'be koossâm õhttvuõđâst njää'lm u'vdde älgg piijjâd põmmainozvaree'ppiķ, koon älgg la'ğsted tâ'lles äâ'nmem šiätt. Tâ'l gu põmmainozvaree'ppiķ i'lla vuäžžamnalla, suõjjâd njää'lm k̄õõñjartaibbsin. K̄iõđ ä'lğge tâ'lles põõssâd.
- Maaski äâ'nmemest jeä'la tän šiätt takai ra'vvjõs, leša maask vuäi't haa'le'mmen äâ'nned, leša tõid koll'jeei vuä'ppõõzz ä'lğge jää'k̄k̄ted.

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/infektioiden-ehkaisy-ja-torjuntaohjeita/kasienpesu-ja-yskiminen>

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/ohjeita-kansalaisille-koronaviruksesta/kankaisten-kasvomaskien-kaytto-koronaviruspandemian-aikana>

<https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/tietoa-itse-tehdyista-kasvomaskista>

Čiistõõttmõš

Koronavirus p̄âššan vuõss-sââ'jest kuâšknjõsp̄âššnee'jen, gu puõccjam kooss le'be k̄ââ'sn. Lij v̄uei'tlvaž, štõ virus p̄âššan še kuõsktõsp̄âi'k̄. Koronaviirus jîä seeil kuu'k̄k̄ ääi'j äâ'lmest le'be oolâž ä'lñn vaajtõõlli paakkâsvuõđâst.

Čiistmen älgg äâ'nned heäjjan alkaal'laž takaipõõssâmaunâs. Sanite'ttsõõ'jin vuäi't čiiistmõõžž ra'vved äâ'nee'l desinfia'sttemaunnâz. Älgg jää'kkted Tuäjjiöivâsvuõttstroi'ttel čiiistâmvuä'ppõõzzid.

- Seekk kuõskkâmoolõõžžid, mâ't -a uhsskoo'ğğid, kiõttnuä'jid, škooulpoo'rdid da poo'rdid, čuõvvpue'tkkõõzzid da čää'cckoolgtõõzzid kuuitâg juõ'kk peei'v le'be kue'htešt peei'vest.
- Öhtse'čče äânast äârrai tuäjji- da mätt'tõsneävvai da tuäjjiماشinai äânmmõš älgg veälttjed le'be tók ä'lğğe pu'ttsted pâi õõ'nni kõõskin.

<https://hyvatyo.ttl.fi/koronavirus/ohje-siivoukseen>

Tâ'l gu mättstroi'ttlest tuõđste koronaviruspâššnummuš

Pâššnemkeäinai čiolgtõstuâjj kollai kââ'dd le'be puõccihâiddamvu'vdde pâššnemkõõvin vä'steei dâhttra. Tâ'l gu koronaviruspâššnummuš tuõđste keä'st -ne mätt'tõõttjest le'be mättstroi'ttel tuejje'e'jest, čiolgte lij-a kõpp pâššnam järnsid. Kõõv varr vuâlla šõddâm oummid kue'rre da pe'jje čorru karantee'na 14 peeivas pâššnemkõpplää'jjest šiõttuum mõõntõõllmõõžžin. Koronaviruspâššnummuš vuäžžam ä'lğğe lee'd meädda mättstroi'ttlest 14 pei'vved oudldõõzzi ä'lğğmest.

Tâ'l gu mättstroi'ttel õhtvuõđâst äârrai aassâmsââ'jest tuõđste koronaviruspâššnummuš, vue'kk õõlgtõõzz riâššmõõžž čõõđte õhtvuõđâst mättstroi'ttel tuâimmjemsââ'jjkââ'dd pâššnemkõõvin vä'steei õhttõõggin.